

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XXXI. De habitu Spei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

scilicet Fidei Theologicæ, sicut oportet, & qui necessarius est ad salutem, esse, non quoad modum tantum, ut vult Scotus, Caietanus, & alii, sed etiam in substantiâ supernaturalem, ut loco citato fusè declaratum est. Idem ergo hic dicendum de actu Spei Theologicæ. Potest etiam dari actus Spei acquisitus in entitate naturalis, isque honestus.

Quares secundò: An actus supernaturalis Spei Theologicæ sit ita honestus, ut nullâ ratione vitari possit? Nihil hac de re dicendum occurrit præter ea, quæ Tomo præcedente, Disputatione 92. Sect. 4. de actus supernaturalis in genere vitiatione dixi, eum nimirum extrinsecè vitari posse. Unde illic ostendi actum aliquem supernaturalem, etiam amoris Dei, posse ab extrinsecò vitari.

XIII. Actus supernaturalis Spei Theologicæ vitari potest extrinsecè.

DISPUTATIO TRIGESIMA PRIMA.

De habitu Spei.

DISCVSSIS iis, quæ ad objectum Spei, tum materiale, tum formale, ejusq; actus, à quibus specificatur, pertinent, in præsentis Disputatione de habitu Spei secundum se agemus, & ex iis quæ jam dicta sunt, naturam ejus ac notionem directè investigabimus, quæq; ei peculiare ab aliis, tum Moralibus tum Theologicis virtutibus, sint proprietates inquiremus.

SECTIO PRIMA.

An ad actus Spei eliciendos infundatur nobis habitus, qui sit virtus, & An hic habitus sit unus?

I. Ad hos actus Spei eliciendos infundatur habitus supernaturalis.

PRIMA Conclusio: Ad hos actus eliciendos infundatur nobis habitus supernaturalis. Conclusio est certa, & probanda eodem modo, ac eadem certitudine tenenda, quæ suprà, Disputatione 17. asseruimus, & probavimus dari habitum Fidei.

II. Docet Concilium Tridentinum infundè nobis habitum supernaturalem Spei.

Probatur ergo primò Conclusio ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 7. ubi dicitur: *In justificatione hæc omnia infusa accipit homo, scilicet Fidem, Spem & Charitatem; & hominem justificari ait per infusionem gratiæ, & donorum; neque ibi loqui potest Concilium de actibus, ut contendit Valquez 1. 2. d. 79. cap. 1. quia jam præsupponit Concilium illos requiri tanquam dispositiones ad ipsam justificationem, quam postea docet fieri per infusionem habituum. Adde in pueris, qui per baptismum justificantur sine ullo actu, non habet locum hæc explicatio; sed de hoc argumento latius dictum est tum in materiâ de Fide, tum de gratiâ.*

III. Ad actus supernaturales eliciendos

Ratione probatur, voluntas siquidem non potest proportionatè elicere actus Spei, nisi habeat ad id potentiam, per quam elevetur, sed non habet potentiam naturalem; ergo supernaturalem

aliquem habitum qui se habeat instar potentia, sine illo namque non eliceretur proportionatè actus supernaturalis. Ex quo etiam constat hunc habitum esse entitative supernaturalem, sicut diximus de habitu Fidei, quia scilicet actus Spei sunt intrinsecè supernaturales; ergo & habitus. Notandum tamen, quod sicut ad primum actum Fidei in iis qui non receperunt habitum, non potest concurrere habitus, ut probatum est in materiâ de Fide, sed ille sit ex speciali auxilio Dei supplente concursum habitum, ita & primus actus Spei sine habitu, ex tali auxilio elicitur, quod Fidei & Spei cum omni actu supernaturali est commune.

requiritur aliquid potentiam potentia supernaturalis.

Primus actus Spei elicitur per auxilium Dei extrinsecum.

Secunda Conclusio: Spes est propriè & strictè virtus: ita D. Thomas hic, art. 1. & quaest. 4. de veritate, art. 1. & 3. estque communis Theologorum sententia. Probatur primò ex definitione virtutis propriè sumptæ, quam tradit Divus Thomas 1. 2. quaest. 55. art. 4. & quam in argumento *Sed contra* colligi dicit ex variis locis Divi Augustini, ut 2. de libero arbitrio, cap. 18. & 19. & 1. Retractat, cap. 4. quæ sic se habet: *Virtus est bona qualitas mentis, qua rectè vivitur, qua nullus male uritur, quam Deus in nobis sine nobis operatur.* Quæ definitio secundum omnes partes convenit Spei eo sensu quo secundum varias sententias competit reliquis virtutibus, ut patebit si discurratur per singulas. Idem est si admittatur illa definitio quam adducit D. Thomas hic ex Aristotèle 2. Ethicorum, cap. 6. *Virtus est quæ bonum facit habentem, & opus ejus bonum reddit.*

IV. Ex definitione virtutis propriè dicta ostenditur Spem esse virtutem.

Definitio virtutis propriè sumptæ.

Spes

Spes enim facit hominem bonum, non quidem omnino, & absolute in omni genere bonitatis; sed sua propria, petita ex objecto, ut hic secundum inclinationem ad beatitudinem. Sed de conceptu & notione virtutis fuse dictum est Tomo precedente, Disputatione nonagesima-septima.

V. *Secundo probatur ratione D. Thomae hic: Omnis actus hominis bonus respondet alicui virtuti humanae tanquam suo principio, sed sperare bonum arduum ut possibile nobis, & a Deo obtinendum, est actus bonus & laudabilis, ergo respondet alicui virtuti humanae tanquam principio, & ex consequenti habitus Spei, cui respondet est virtus: Majorem probat Sanctus Doctor, quia juxta Aristotelem 2. Ethic. cap. 9. Virtus est qua bonum facit habentem, & ejus opus reddit bonum, ergo habitus, qui tanquam principio respondet actus bonus hominis, est virtus humana, actus namque humanus, qui attingit suam regulam, & est ei conformis, est bonus, sed hic actus attingit suam regulam, scilicet Deum, quia fertur in suum objectum ut possibile per divinum auxilium, ergo. Hae intelligenda sunt, non de Spe tantum formata, seu quae simul existit in anima cum gratia habituali, sed etiam de informi, & in peccatore: quae de re nil opus plura hic addere, cum hoc supra probatum sit in simili de habitu Fidei.*

Declaratur peculiariter quomodo Spes sit propria virtus.

Hoc intelligendum est de Spe informi.

VI. *Ad tertiam quaestionis partem quod attinet, eodem modo procedendum, sicut supra diximus de Fide, Disp. 17. Sect. 2. & 3. nempe quamvis actus Fidei sint specie distincti, non tamen tot in homine esse habitus Fidei partiales, quot sunt actus, sed unicum in singulis hominibus, diversis specie actibus respondentem, ob rationes ibi allatas: idem proinde hic dicendum existimo de habitu Spei.*

SECTIO SECUNDA.

An Spes sit virtus Theologica?

I. *DE hoc D. Thom. art. 5. estque sermo, non de Spe acquisita, vel circa beatitudinem naturalem, qualem forte Spem habere potuerunt antiqui Philosophi, cum talem beatitudinem post hanc vitam, licet non adeo certo, & cognoscere & sperare potuerint. Neque etiam est sermo de actu naturali Spei circa beatitudinem supernaturalem, licet ea detur, ut supra concessimus, sed solum de Spe infusa.*

II. *Durandus ergo in 3. dist. 26. quaest. 2. art. 6. consequenter ad ea quae supra, ut vidimus de objecto Spei dixerat, scilicet non esse immediatè Deum, sed tantum visionem Dei, & Deum solum esse objectum Spei mediatum; consequenter inquam, asserit Spem, si comparetur ad objectum immediatum, non esse virtutem Theologicam, quamvis id ei concedat, si comparetur ad mediatum.*

III. *Sed meo judicio Durandus cogitur negare Spem esse omnino virtutem Theologicam, quia juxta illius sententiam Deus non est objectum Spei aliter quam in quantum est objectum visionis, quae sola est immediatum & proprium ejus objectum, ergo Spes secundum propriam rationem specificam non habet Deum proprie pro objecto, sed solum visionem, quod est dicere Deum*

non esse proprium objectum specificativum Spei, proprium autem ejus objectum esse solum visionem. Ex quo ulterius sequitur Spem non esse virtutem Theologicam, quia de natura cujusque virtutis judicandum est ex objecto sibi proprio.

Sententia autem negans Spem esse virtutem Theologicam sic probatur; si enim propter ultimum argumentum asserenda esset virtus Theologica, maximè ob illud, quo hoc probatur à Sancto Thoma art. 5. quod scilicet Spes attingat Deum, ut primam causam efficientem, in quantum scilicet ejus auxilio nititur, & ut ultimam causam finalem, in quantum nimirum in ejus fruitione beatitudinem expectat, ergo habet eum pro objecto, sicque est virtus Theologica. Sed hoc argumentum multas patitur impugnationes, primò etenim utraque pars antecedentis non videtur rectè adduci ad inferendum consequens; & quoad priorem patet, Deus namque ut causa efficiens, & conferens auxilia, quibus obtinendus est finis speratus, non est objectum Spei; sed medium ad consequendum beatitudinem, quae est objectum speratum, sicut medicina, quia causativa sanitatis, non est objectum Spei in infirmo, sed medium ad sanitatem, quam sperat, ergo ex illa parte malè inferitur Deum esse objectum Spei. Quoad posteriorem etiam partem idem ostenditur, quia fructio Dei est aliud objectum ab ipso Deo, ergo quamvis Spes habeat pro objecto fruitionem Dei, non sequitur eam habere pro objecto Deum.

Secunda impugnatio est; sequitur namque Theologiam nostram esse virtutem Theologicam; patet sequela, attingit enim Deum ut primam veritatem revelantem, in quantum scilicet habet ipsum pro objecto primario.

Dicendum nihilominus Spem infusam esse virtutem Theologicam: Ita Doctores communiter cum Magistro in 1. dist. 36. ad quam sufficit ratio S. Thomae supra posita, si hoc modo formetur: Spes habet pro objecto formali & materiali immediato Deum, ergo est virtus Theologica: consequentiam supponit Divus Thomas ex eo quod dixerat 1. 2. quaest. 62. virtutem nempe Theologicam esse, quae habet Deum pro objecto: ubi quamvis duas alias rationes assignet hujus denominationis, eam scilicet infundi nobis à Deo solo, & habere ejus notitiam ex divina revelatione, ambae tamen reducuntur ad primam, quia illa intelligitur de Deo, ut est objectum ordinis supernaturalis. Antecedens verò probat, quia Spes nititur Deo ut primae causae conferenti auxilia ad consequendam beatitudinem, & respicit ipsum ut ultimam causam finalem, in ejus fruitione beatitudinem expectat: ubi cum dicit Sanctus Doctor Spem inniti Deo ut adjuvanti, intelligit eum esse objectum formale, sive rationem objectivam sperandi, sicut supra quaest. 1. articulo primo, cum dixit Fidem inniti primae veritati ut revelanti, intellexit Deum ut revelantem, esse rationem formalem objectivam credendi.

IV. *Quo pacto probant alii qui Spem non esse virtutem Theologicam.*

Dicit Deum ut causam efficiens, & conferentem auxilia non esse objectum Spei.

Fructio Dei est alia res à Deo.

V. *Sequitur, inquit, Theologiam esse virtutem Theologicam.*

VI. *Ostenditur Spem infusam esse virtutem Theologicam.*

Declaratur ratio S. Thomae, quae probat Spem esse virtutem Theologicam.

TOM. II.

SECTIO TERTIA.

Objectiones contendentes Spem non esse virtutem Theologicam.

I. Ex eo quod Spes sit virtus Theologica, non sequitur religionem esse.

Objectiones primò: Ergo religio est virtus Theologica cum feratur in cultum Dei, & hoc modo etiam in Deum. Negatur tamen consequentia; ad probationem dicendum ex Sancto Thoma 1. parte, quaest. 81. art. 5. corp. & ad primum, discrimen esse in modo, quo in duobus illis actibus includitur Deus, in objecto quippe religionis, quæ est cultus Dei, non includitur Deus ut objectum, neque ut pars constituens, aut complens objectum religionis, sed ut finis, ad quem cultus & honor, qui est completum objectum religionis, ordinatur, ut constat ex Vasquez lib. de Ador. Aforio lib. 9. cap. 1. quaest. 3. Suarez Tom. 1. de Religione, lib. 3. c. 3. & aliis. At verò in objecto Spei, quod est visio, includitur Deus ut complens & constituens objectum integrum, simul cum visione, ut in superioribus ostensum est.

II. Differentia inter religionem, obedientiam, iustitiam erga Deum, poenitentiam, & Spem in ratione virtutis Theologica.

Ex his intelligitur, quare religio, obedientia, Iustitia erga Deum, poenitentia, & similes non sint virtutes Theologicae, sed morales, sint verò Fides, Spes, & Charitas, quia scilicet religio & alia solum respiciunt Deum quasi indirectè, & ut finem cui, religio intendendo bonum cultus ratione ipsius excellentiæ, Obedientia bonum subjectionis legislatori, Iustitia divinum jus illatum, Poenitentia compensat injurias factam Deo. Etsi enim negari nequeat, istas virtutes Deum respicere, non tamen illum respiciunt directè, sed aliquid creatum ad Deum pertinens, ut rectè advertit Suarez Tomo quarto de Poenitentia, d. 2. Sect. 2. conclusione 1. & d. 7. sect. 1. num. 12. & Tom. 1. de Religione lib. 3. cap. 3. ubi ex professo explicat quid attinet ad Religionem: at verò tres virtutes Theologicae formaliter ac directè, atque ut objectum quod Deum ipsum attingunt, in quo consistit ratio virtutis Theologicae.

III. Vigetur differentia sicutas supra posita ex discrepancia inter Latrariam & Duliam.

Dices: Latraria distingui solet à dulia per hoc, quod Latraria respiciat excellentiam divinam, Dulia verò excellentiam creatam, adoratio enim id sibi proprium vendicat, ut feratur in excellentiam personæ, cui deferatur obsequium, ita ut propriè una persona non possit adorari propter excellentiam alterius, sed solum propter suam: in quo est differentia inter Religionem ex unâ parte, quæ habet duos habitus ad colendum Deum & Sanctos, & Charitatem ex aliâ, quæ eadem cum sit, amare potest Deum & proximum, intendendo illi bona propter Deum, ergo religio attingit excellentiam divinam tanquam ultimum specificativum, ergo non minus erit virtus Theologica quam Spes.

IV. Diverso longè modo Spes feratur in Deum à religione.

Respondeo tamen longè diverso modo Religionem ferri in Deum, ac feratur Spes, illa siquidem ita respicit Dei excellentiam, ut solum Deum attingat tanquam cui exhibet cultum, & non tanquam objectum specificans, ita ut propter bonitatem excellentiæ personæ cultus ei deferatur, & ut illa excellentia integret objectum, sed solum respicit bonum cultus tanquam objectum. Sicut enim de Spe dicebamus, non obstare quin Theologica sit, quod respiciat aliquid creatum ut finem cui, quia ratio quam formaliter

& directè attingit, est aliquid increatum, ita in præfenti, quia religio solum respicit divinam excellentiam tanquam cui exhibet cultum, intendendo bonum cultus, non erit virtus Theologica, ad quam nimirum non sufficit Deum ut finem cui & indirectè attingere: ut constat ex dictis.

Religio directè, tantum respicit cultum Dei.

Quæres utrum virtus Theologica in omni actu suo attingat Deum directè. Respondeo in Charitate, licet feratur ad aliqua creata, semper tamen rationem formalem esse Deum, propter quem intendit & amat quidquid amat. Spes similiter etiam si plura bona nobis creata desideret ac speret, semper tamen ipsa sperat per ordinem ad beatitudinem nostram, atque adeo in omni actu Spei beatitudo nostra respicitur tanquam ratio formalis, sive objectiva sive motiva, unde istæ duæ virtutes in omni actu suo sunt Theologicae, quia in omni actu aliquid increatum est ratio formalis finalizans.

V. Spes & Charitas in omni actu attingunt Deum directè.

Quo ad fidem non videtur hoc tam clarum, quia licet omnia quæ cognoscit, cognoscat sub divinâ revelatione, non tamen videtur ea cognoscere sub ratione primæ veritatis, ita ut omni actu cognoscatur prima veritas, sed plures veritates creatæ cognoscuntur, quia sunt à Deo revelatæ, quod non videtur sufficere ut tales actus dicantur Theologici. Quod in illorum sententia maxime verum habet, qui dicunt fidem in variis actibus esse discurivam. In nostrâ tamen sententiâ, qui supra Disp. 12. negavimus fidem esse discurivam, dicendum omnem actum Fidei esse Theologicum; in omni enim actu non solum assentimur veritati creatæ, sed etiam increatæ, ut rationi credendi aliâ. Licet etiam in omni actu Fidei non cognoscantur veritates, quæ ad Deum pertinent, sed plures aliæ, in actu tamen Fidei cognoscimus Deum ut veracem & dicentem aliquid, & propter hoc credimus quiddam aliquid; atque adeo omnis actus Fidei fertur in primam veritatem, saltem sub ratione veritatis in dicendo, tanquam in rationem formalem sub quâ alia credit, quod sufficit ad rationem actus Theologici.

VI. Quomodo major difficultas sit de Fide, dicendum tamen eam in omni actu directè attingere Deum.

Ostenditur quomodo omnis actus Fidei sit Theologicus.

Unde si daretur virtus aliqua in voluntate infusa, quæ bona creatæ formaliter propter ipsa nobis à Deo speraret, hanc credo non futuram Spem Theologicam, etiam si Deum respiceret ut principium à quo, respectus enim ad Deum præcisè ut ad causam efficientem, ad hoc non sufficit, quia in ratione finalizandi debet invenire deitatem, quam attingat, alioquin non erit actus Theologicus sicut jam diximus de religione; non enim qualiscumque respectus ad Deum sufficit ut virtus dicatur Theologica, uti jam est ostensum.

VII. Virtus quæ bona creatæ propter ipsa à Deo speraret, non est Theologica.

Secunda objectio est, quæ Sectione præcedente proponebatur contra argumentum S. Thomæ: ad cuius primam impugnationem negatur malè adduci antecedens ad inferendum consequens, & ad priorem partem dicendum, ex illâ solum inferri consequens intellectum esse de objecto formali: neque contra hoc habet vim ullam quod objicitur, Deum scilicet ut conferentem auxilia habere rationem medii, quia non est præcisè medium respectu Spei, ut supra ostensum est, sed habet se ut objectum. Ad illud de medicinâ ejusque probationem quoad posteriorem partem dico, ex illâ inferri consequens intellectum de objecto quod, nam fructus Dei & Deus quamvis sint duæ res distinctæ, possunt nihilominus

VIII. Solvitur objectio contra rationem S. Thomæ. Sect. præced. u. 4. præf. sicut.

Deus, & Dei fructus unum constituentur obiectum Spei.

nihilominus constituere unum integrum obiectum Spei, ut jam est sapientius declaratum.

IX. Ratio cur Theologia non sit virtus Theologica.

Ad secundam impugnationem negatur sequela, ad probationem respondetur, Theologiam neque nisi formaliter & immediatè divinæ revelationi, sed mediatè & virtualiter, scilicet medio discursu ex propositionibus revelatis, neque habere immediatè Deum pro obiecto materiali, sed mediatè tantum, nempe mediis propositionibus de Fide.

SECTIO QUARTA.

An Spes à ceteris virtutibus distinguatur, & quem locum inter ipsas obtineat?

I.

Spem cum Fide, quam vocant justificantem, imò & cum Charitate identificant hæretici.

HÆRETICI hujus temporis, ut refert Bellarminus de Justificatione cap. 4. omnia confundentes docent Spem non distingui à Fide justificante, ut ipsi loquuntur, seu, quod eodem recidit, à fiducia, qua, inquit, certi sumus de divinâ misericordiâ condonante nobis peccata per Christum, quam quia sufficere putant ex parte nostrâ ad obtinendam à Deo Justitiam, & remissionem peccatorum, justificantem vocant, imò & dilectionem ipsam ac Charitatem cum Fide identificant, & hac ratione explicant illud Luca 7. Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit, id est, inquit ipsi, credidit.

II.

Certum est Spem distinguere realiter à virtutibus moralibus infusis.

Prima conclusio: Spes realiter distinguitur à virtutibus moralibus infusis: hæc est indubitata, & magis constabit infra. Probatur, Spes siquidem distinguitur à Charitate, & manere potest illâ destructâ in peccatore, ergo & sine virtutibus infusis, quæ pereunt juxta omnes pereunte Charitate, ergo distinguitur ab illis, cum, illis realiter destructis, hæc etiamnum perseveret.

III.

Spes realiter etiam distinguitur à Fide & Charitate.

Secunda conclusio: Etiam realiter distinguitur à Fide & Charitate; hæc, si intelligatur quoad actus, est certa de Fide contra hæreticos, quorum tamen non est presentis instituti errores omnes impugnare, sed solum identitatem, quam constituunt inter Spem & alias duas virtutes Theologicas. Probatur primò ex illo 2. ad Corinthios 13. ver. 13. Nunc autem manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, major autem horum est Charitas: ex quo loco Apostoli tria desumi possunt argumenta, primum ex illis verbis, tria hæc, ad rationem quippe numeri, præsertim cum tali designatione necessaria est distinctio realis, non enim dici potest Apostolum enumerasse hoc loco rationes formales. Secundum argumentum sumitur ex verbis nunc manent, quia per ea denotatur nunc, seu in hoc statu peregrinationis manere omnes has tres virtutes, non verò in patriâ, & quia subjungitur, major autem horum est Charitas, significatur eam manere in beatitudine; nam ut notavit Sanctus Chrysostomus, dicendum est significari Charitatem esse majorem in eo, in quo alia duæ virtutes sunt inferiores, nempe quia cum illa transeant, ipsa permanet. Tertium argumentum sumitur ex verbo major, idem namque ad seipsum, ut majus ad minus non comparatur.

Docet S. Chrysostomus Spem distinguere realiter à Charitate.

IV.

Ex doctrinâ Concilii Tridentini probatur Spem

Secundò probatur conclusio ex Concilio Tridentino sess. 6. de Justificatione cap. 7. ubi sic habetur: In ipsâ justificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per J. E. P. R. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 11.

SPM CHRISTVM cui inferitur, Fidem, Spem, à Fide, & Charitatem: cum enim omnia simul infundi non dicatur de eadem re, etiam si plures habeat rationes formales, significari videtur has tres virtutes distingui inter se realiter. Quod etiam confirmatur ex verbis sequentibus: Nam Fides, nisi ad eam Spes accedat & Charitas, &c. idem siquidem non dicitur accedere ad se. Hoc etiam docent Patres communiter, S. Augustinus in Enchirid. cap. 8. S. Gregorius lib. 1. Moralium, cap. 28. ubi comparat has tres virtutes tribus filiabus Job: eadem quoque doctrina passim in aliis Patribus reperitur.

Eadem veritas passim docetur à Patribus.

Si verò conclusio intelligatur quoad habitus, non est tam certa, sed eo solum gradu, quo est certum dari habitus infusos harum virtutum, quod mihi videtur saltem esse proximum Fidei propter testimonium citatum ex Tridentino, quod latius expendimus in superioribus.

V. Idem dicendum videtur de harum virtutum habitibus.

Fundamenta hæreticorum examinari solent in materiâ de Justificatione, & circa illa videri possunt Sotus lib. 2. de naturâ & gratiâ, cap. 7. conclusio 2. Bellarminus supra, Rossensis contra primum articulum Lutheri, Castro, adversus hæreticos verbo Fides, & verbo Fiducia, Hosius lib. 1. de hæresibus, prope medium, Valentia quæst. 1. de Fide, p. 1. & hic, p. 2. apud quos latè refutantur.

VI. Hæreticorum argumenta laud solvantur ab auctoribus citatis.

Tertia conclusio: Licet Spes perfectior sit virtutibus moralibus, est tamen imperfectior tum Fide, tum Charitate. Prima pars est certa quoad virtutes morales, cum Spes sit virtus Theologica, habens pro obiecto non aliquid creatum sicut illæ, sed Deum ipsam.

VII. Spes est imperfectior Fide, perfectior tamen virtutibus moralibus.

Secunda pars, quoad Charitatem, quod ea sit perfectior Spe non minus videtur certa, tum ex illo primò ad Corinthios 13. Major autem horum est Charitas, tum quia Charitas perfectiori modo nos conjungit Deo, scilicet perfectissimo amore amicitie, sine intuitu proprii commodi, quod tamen non habet Spes. Tertia verò pars, nempe quoad Fidem probata est supra, Disputatione 25.

VIII. Cur Spes sit imperfectior inferiori Charitate.

Quarta conclusio: Quamvis non repugnet unum ex his habitibus infundi sine alio: si tamen consentaneè ad suam naturam, & juxta statum perfectum infunderentur, nullus est inter illos ordo quoad infusionem, nec unus est prior alio, sed omnes simul infunduntur, quamvis in destructione ordo aliquis fervetur. Prior pars patet ex dictis in materiâ de Fide, ubi diximus, si carcerum eliciat actum Fidei, & baptizetur sine debito dolore peccatorum, probabilius esse infundendam ei Fidem sine Spe & Charitate, & si eliciat actum Spei, Spem etiam infundendam, quia ad talem infusionem sufficienter disponitur per actus, quos tunc elicit, non tamen disponitur sufficienter ad Charitatem. Hi tamen habitus erunt informes, & non in statu perfecto, quia non informantur Charitate.

IX. In horum habituum infusione nullus plerumque ordo servatur, sic tamen in destructione.

Habitus Fidei inter alios infunditur sine Spe & Charitate.

Secunda pars per se patet, quia isti habitus non sunt in statu perfecto & consentaneè ad suam naturam, nisi quando sunt cum gratiâ habituali, quæ postulat illorum infusionem. Tertia denique pars probatur, destructâ siquidem Fide, vel Spe, perit Charitas, licet hæc pereunte illæ remaneant; item pereunte Fide perit Spes, quia Fides est quæ proponit obiectum Spei & Charitati, estque veluti primum fundamentum ædificii spiritualis: unde statim ac quis labitur in hæresim, Spem amittit, licet nullam habeat actum contrarium

X. Habitibus prædictis non sunt in statu perfecto sine aliis.

Pereunte Fide & Spe, perit Charitas, non contra.

Tom. II

Quomodo
amittantur
Spei & Fidei.

contrarium Spei, quo casu excepto, per nullum peccatum amittitur Spes, nisi per actum sibi contrarium, desperationem scilicet, quemadmodum habitus Fidei non amittitur nisi per hæresim, Charitas autem per quodcunque peccatum mortale destruitur.

XI.

Actus ali-
quis Fidei
naturâ prior
omni actu
Spei, &
Charitatis.

Quinta conclusio: Si actus ipsi inter se conferantur, aliquis actus Fidei est prior, saltem naturâ, omni actu Spei & Charitatis: Actus verò Spei, licet non sit necessarium ut præcedat actum Charitatis, communiter tamen aliquis actus Spei prior est actu Charitatis. Prima pars ex eo constat, quod cum objecta Spei & Charitatis sint aliquid revelatum, debent ante actus earum per Fidem proponi; ergo actus Spei debet esse prior, saltem naturâ, imo sæpè est prior tempore, quamvis id non sit necessarium.

XII.

Secunda pars probatur; non est enim cur homo, qui per actum Fidei sibi proponit Deum esse

summum bonum, & summo amore dignum, non possit statim ante actum Spei eum amare, ut est bonus in se, quin recordetur beatitudinis, ut illam speret; ergo tum poterit esse actus Charitatis ante actum Spei. Tertia pars etiam probatur, ille enim qui de novo convertitur ad Fidem, postquam credit bona supernaturalia, quæ illi promittuntur, movetur ad illa amore concupiscentiæ, deinde erigitur in Spem illorum, & tandem excitatur ad perfectum amorem amicitie illius, qui talia bona promisit, & largitur: nam Spes, ut supra dicebamus cum D. Thoma, art. 8. excitat amorem illius à quo bonum aliquod speramus. Cum igitur homines ita proni sint ad proprium commodum, verisimile est hoc imperfecto amore concupiscentiæ communiter excitari eos, & disponi ad amorem perfectum Charitatis, tanquam ab imperfectioribus ad perfectiora procedentes.

Ostenditur
dari posse
actum Cha-
ritatis ante
actum Spei.

Quare actus
Spei plerum-
que præcedat
actum Cha-
ritatis.

DISPUTATIO TRIGESIMA SECUNDA.

De subjecto Spei.

QVÆ ad reliquas causas pertinent communia Spei sunt cum Fide & aliis habitibus supernaturalibus; finis namque est Deus ut à nobis sperandus, cum ad hoc infundatur Spes, ut in Deum tanquam in supremam felicitatem tendamus: causa verò formalis intrinseca Spei, cum ipsa sit forma non potest esse alia, quam ejus essentia, extrinseca ejus forma est Charitas, quæ forma dicitur omnium virtutum: cum etiam Spes, de qua loquimur, sit habitus per se infusus, & non acquisitus, efficiens principale est Deus eum infundens & augens sive mediis Sacramentis tanquam instrumentis, sive cum homo propriis actibus se disponit, ad quos actus concurrat nostra voluntas & habitus. De causâ etiam materiali proximâ nihil dicendum, cum constet eam esse voluntatem. Solum ergo disputandum restat de causâ remotâ, personis scilicet, in quibus reperiri potest, Angelis nimirum & hominibus, vel viatoribus, vel qui sunt in termino, beatis scilicet & damnatis.

SECTIO PRIMA.

An Spes sit, vel fuerit in omnibus viatoribus, etiam animabus Limbi, vel Purgatorii?

I.
Illi, qui in
hac vitâ
dequunt, ha-
bent virtu-
tem Spei.

VIATORES qui adhuc sunt in hac vitâ, vel sunt iusti, de quibus nulla est difficultas; quidquid enim in Scripturis de Spe dicitur, vel his, vel nullis convenit, utpote quos

Deus regeneravit in spem vivam; Primâ Petri c. 1.

& qui gloriantur in spe gloria filiorum Dei: Ad Rom. c. 5. in quæ verba D. Anselmus, ait, Magnam esse gloriam per fidem ac spem in numerum filiorum Dei adscribi: & Origenes lib. 4. in Epist. ad Rom. ostendit Apostolum loqui de Spe gloria; quam, inquit, habent hi, quibus est dictum, Beati mundi corde, quia ipsi Deum videbunt; quod licet de actu ab aliquibus intelligatur, illud tamen Tridentini sess. 6. c. 7. intelligendum videtur de habitu, dum dicit, in justificatione infundi simul, Fidem, Spem, & Charitatem. Nec obstat Beatissimam Virginem, & Apostolos certò scivisse suam beatitudinem; adhuc enim ipsis erat bonum arduum,

Parè hoc et
divinis Lit-
ris ostendi-
ditur.